

Η διαίσθηση, τα όνειρα και τα συμπεράσματα του λογικού μας. Η αληθινή κρίση. Η προσευχή για τους ασθενείς. (Άγιος Σωφρόνιος Σαχάρωφ του Έσσεξ)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : 28 Ιουνίου, 2021

Επιστολή 31

The Old Rectory

12 Ιανουαρίου 1968

... Τις ευχές μου τις έστειλα νωρίτερα, πριν πάρω τις δικές σας. Έπειτα με παρέσυρε το ρεύμα της ζωής· με παρέσυρε και δεν μπόρεσα πια να σου γράψω πάλι.

Είναι φυσικό για μας τους χριστιανούς να αρχίζουμε την επαφή με τους οικείους μας με προσευχή και ευλογία. Και σε μένα δημιουργήθηκε η ανάγκη γι' αυτό, κι έτσι κάθε γράμμα μου προς εκείνους για τους οποίους είμαι βέβαιος ότι θα δεχθούν την ευλογία μου, το αρχίζω με αυτή.

Τώρα που είσαι τόσο ανήσυχη, πρέπει να μην καθυστερήσω την απάντησή μου. Αλλά συγχώρησέ με. Θα σου πω ανοικτά ότι με έβαλες σε δύσκολη θέση. Εξηγώ γιατί.

Γράφεις: «Νωρίτερα ποτέ δεν με παραπλάνησε η διαίσθησή μου, και τώρα θα ήθελα να μάθω». Αν πω ότι αυτή τη φορά η διαίσθησή σου έσφαλε πραγματικά ή, όπως εσύ λες, «σε παραπλάνησε», τότε φοβούμαι ότι δεν θα είσαι με αυτό πραγματικά ικανοποιημένη και ευχαριστημένη. Ακόμη περισσότερο, διότι όσον αφορά εμένα και εκείνους που είναι εδώ δεν είναι ήδη πρώτη φορά που παραπλανάσαι.

Αν πάλι δεν πω τίποτε για το θέμα αυτό και καθυστερήσω το γράμμα, τότε θα πιστέψεις στη διαίσθησή σου, και το πράγμα θα είναι εντελώς ανώφελο. Σε σχέση με αυτό ας μιλήσουμε πριν από όλα και γι' αυτό: Με πολλούς ανθρώπους έγινε και συμβαίνει έτσι, ώστε τα όνειρά τους συχνά να αποδεικνύονται κατά κάποιον τρόπο προφητικά. Και έτσι συνήθισαν αυτοί να «πιστεύουν» στα όνειρά τους. Αυτό όμως

είναι άκρως επικίνδυνο, σύμφωνα με την ασκητική μας αντίληψη. Κατά παρόμοιον τρόπο **σε πολλούς συμβαίνει το ίδιο και με τη διαίσθησή του ...** Όταν γίνεται λόγος για ασήμαντα πράγματα, τότε το σφάλμα δεν είναι και τόσο σπουδαίο. Αν όμως γίνεται λόγος για θέματα υψίστης σπουδαιότητας, τότε κάθε λάθος θα έχει ως αποτέλεσμα του την έσχατη **καταστροφή**. Κάτι λοιπόν παρόμοιο συμβαίνει διαρκώς στον κόσμο με πλήθος ανθρώπων.

Κάτι εξίσου σπουδαίο συμβαίνει επίσης **με τη διαίσθησή μας, όταν υπερβαίνει τα όρια του δέοντος για τη λύση των προβλημάτων με τη λογική μας [1]**. Στο βιβλίο μου γράφω γι' αυτό πολύ σύντομα, μιλώντας για **τα όρια της λογικής μας**, δηλαδή της λογικής μας σκέψεως, για το **ότι τα συμπεράσματα της λογικής μας ποτέ δεν είναι απολύτως ορθά**[2]. Το ίδιο λοιπόν και με τις **κρίσεις μας για τους ανθρώπους**. Γι' αυτό και δόθηκε η εντολή για **εκείνους που ζητούν την Αλήθεια**, «μη κρίνετε ...»[3].

Ποια κρίση τέλος πάντων αναζητούμε; Αναμφίβολα την απόλυτα αληθινή, αν είμαστε πραγματικά «άνθρωποι» και όχι «υπάνθρωποι». Το ίδιο λοιπόν και στην αναζήτηση της γνώσεως, αγωνιζόμαστε με οριακή ένταση όλου του είναι μας για την απόλυτη γνώση της αλήθειας και τίποτε λιγότερο. Για κάθε φυσιολογικό άνθρωπο, που δημιουργήθηκε δηλαδή αληθινά κατ' εικόνα Θεού, αυτό είναι εντελώς φυσικό και τίποτε άλλο δεν υπάρχει. Αλλά στη δική μας «λογική σκέψη» είναι αναπόφευκτο ελάττωμα η ανεπάρκεια γνώσεως.

Έτσι συνήθως ψυχολογικά παρουσιάζεται στους ανθρώπους η διέξοδος του λογικού τους **ως ορθή μέχρις οφθαλμοφάνειας**. Αλλά αν αυτοί είναι ικανοί για αυτοανάλυση, τότε με λογική επίσης πορεία θα μπορούσαν να οδηγηθούν στην αντίληψη ότι η οφθαλμοφάνεια αυτή είναι απατηλή. Δεν χρειάζεται όμως να επιμείνουμε περισσότερο σ' αυτό.

Για να δικάσουμε ή να κρίνουμε με απόλυτη αλήθεια, είναι απαραίτητο να είμαστε φορείς μιας πείρας που αγκαλιάζει τα πάντα και μιας γνώσεως που εξαντλεί τα πάντα. Εμείς όμως γνωρίζουμε μόνο «εκ μέρους», όπως είπε ο Απόστολος Παύλος[4]. Βέβαια κι εσύ και κάθε άλλος θα πείτε: «Τότε όμως πώς είναι δυνατό να ζήσουμε, δηλαδή να ενεργήσουμε στην καθημερινότητά μας»; Ναι, αυτό δεν είναι και εύκολο.

Η επιστήμη μας είναι υπερβολικά μεγάλη. Ο σκοπός που βρίσκεται μπροστά της είναι τόσο μεγαλειώδης, ώστε κάθε άλλη «επιστήμη», υπερήφανη για τον εαυτό της, δεν είναι τίποτε μπροστά της, όπως π.χ. η κίνηση των συγχρόνων «κατακτητών» της σελήνης και του Άρη δεν είναι τίποτε σε σύγκριση με την απεραντοσύνη του κόσμου. Ω! Αναπόφευκτα στον κόσμο αυτό πάντοτε κατά κάποιον τρόπο πάσχουμε. Είναι φυσική για μας η ορμή προς το Άναρχο Όν και η αναζήτηση της ένωσης κάθε όντος με την Πρωταρχική Αρχή, αλλά στα όρια της γης και στο φαράγγι της σάρκας μας

δεν κατορθώνουμε την τελειότητα. Γι' αυτό και πάσχουμε. Ξεχνάμε τα «μικροπράγματα» του γήινου αυτού επιπέδου· παραχωρούμε χώρο ή μέρος σε κάθε ον· συχνά υπομένουμε ακόμη και τις προσβολές προκειμένου να πετύχουμε το ποθούμενο. Είμαστε ανίσχυροι, όχι γιατί πραγματικά συμβαίνει αυτό, αλλά διότι, εξαιτίας της αγάπης μας προς τον Θεό και τον συνάνθρωπο, παραιτούμαστε και αποχωρούμε.

Συνεπώς από τα σύντομα αυτά λόγια, σε παρακαλώ, βγάλε το αντίστοιχο συμπέρασμα. Δηλαδή **μετρίασε πρωτίστως την εμπιστοσύνη στη διαίσθησή σου, και τότε θα κάνεις λιγότερα λάθη**. Τότε θα γίνει σημαντικά ευκολότερο να σε αγαπούν, και η ίδια θα είσαι πιο ελεύθερη στην αγάπη σου προς τους ανθρώπους. Πίστεψε ότι περισσότερες από μία φορές προσπέρασες ψυχρά την ειλικρινή αγάπη που σου έδειξαν. Γνωρίζοντας πόσο φλογερά αγωνίζεσαι για την αλήθεια και την τελειότητα, αποφασίζω να πω ότι, σύμφωνα με τον λόγο του ίδιου του Αποστόλου Παύλου, **πρέπει να μην είμαστε οφειλέτες σε τίποτε άλλο, παρά μόνο στην αγάπη**[5]. Θα μου πεις ότι αυτό είναι διασκευή των λόγων του Παύλου. Ναι, αυτό είναι διασκευή, για να υπογραμμίσω, όπως μου φαίνεται, το νόημα της διδαχής που περικλείεται στο ότι εμείς **οφείλουμε να αγαπούμε τους άλλους** σε κάθε περίπτωση όχι λιγότερο απ' όσο αυτοί μας αγαπούν. Αλήθεια, η Ν. σε αγαπά, όχι όμως περισσότερο από μερικούς άλλους. Γι' αυτό εξάλλου έκανε για σένα πολύ λιγότερα από μερικούς άλλους που ποτέ δεν παύουν να σκέφτονται τι ακόμη μπορούν να κάνουν, προκειμένου κάπως να σε χαροποιήσουν. Περισσότερο μην τους «κεντρίζεις».

Αυτές τις ημέρες πήρα γράμμα από τη Ν. Γράφει: «Ορίστε, ο Ν.Ν. είναι άνθρωπος με τον οποίο δεν μπορείς να σφάλεις ούτε να έρχεσαι σε προστριβές». Τέτοιος ήταν και ο Γέροντας Σιλουανός. Και μολονότι δεν μοιάζουν όλοι με αυτούς τους ανθρώπους, ωστόσο **ας προσπαθήσουμε κι εμείς να είμαστε λίγο πιο «καλοπροαίρετοι» ...**

Πολλές φορές έλεγα σε ανθρώπους ότι, αν δεν είναι διατεθειμένοι σε περίπτωση θεραπείας με την προσευχή να αλλάξουν ριζικά τη ζωή τους, τότε καλύτερα θα κάνουν να χρησιμοποιούν τους συνηθισμένους γιατρούς[6]. Οι τελευταίοι παίρνουν την αμοιβή τους, και το θέμα γι' αυτούς λήγει. Οι ίδιοι οι γιατροί δεν αναλαμβάνουν περισσότερη ευθύνη, θεωρώντας το αυτό επιβεβλημένο για τους ίδιους. Αυτό εξαρτάται από τη λεπτότητα κάθε γιατρού.

Οι νόμοι του κράτους υπερασπίζονται τους «ειδικευμένους» γιατρούς από την ενοχοποίησή τους σε περίπτωση που αυτοί προκαλέσουν ουσιαστική βλάβη σε κάποιον από απροσεξία. Από την άποψη αυτή είναι δυνατά σχεδόν και εγκλήματα ακόμη εκ μέρους των ιατρών. Αλλά τέτοιου είδους απροσεξίες τις συνοδεύουν με την έκφραση: «Λάθος στη διάγνωση». Και δεν έχουν άλλες συνέπειες.

Εντελώς διαφορετικά γίνεται με τη χριστιανική προσευχή. Αυτός που προσεύχεται αναλαμβάνει εν μέρει εσωτερικά τα παθήματα εκείνου για τον οποίο προσεύχεται, και επιπλέον την ευθύνη για τον άνθρωπο αυτόν ενώπιον του Θεού. Το λέω αυτό, όχι για να αρνηθώ να προσευχηθώ για τη Ν., αλλά για να πω ότι εμείς ούτε και τον Θεό βάζουμε σε δύσκολη θέση. Αυτό χρειάζεται πολλή συζήτηση. Αλλά ούτως ή άλλως Τον οδηγήσαμε στον Σταυρό, Τον θανατώσαμε και τώρα δημιουργούμε «θεολογία» για τον «θάνατο του Θεού»[7]. Η σύγχρονη επιστήμη προχώρησε σημαντικά στον χώρο της κατακτίσεως των δυνάμεων της φύσεως. Αλλά με ποιο αποτέλεσμα; Κάθε φορά **ο Δημιουργός της φύσεως εκτοπίζεται ολοένα και περισσότερο από τον κόσμο και την ανθρώπινη συνείδηση. Όσο βαθύτερα αποκαλύπτονται τα γνήσια «θαύματα» του κόσμου, τόσο λιγότερο ευαίσθητος στο θαύμα γίνεται ο άνθρωπος ...**[8].

[1] Στην πρωταρχική μορφή του γράμματός του ο Γέροντας Σωφρόνιος συνέχισε τη σκέψη του: «... Η λογική δραστηριότητα του εγκεφάλου έχει εσωτερικά για μας φοβερή πειστικότητα. Είναι δύσκολο να βρεις ανθρώπους που γνωρίζουν τα όριά τους (για να μην πω την αμάθειά τους), και γι' αυτό είναι πολύ προσεκτικοί στα συμπεράσματά τους. Ήδη έγραψα για το θέμα αυτό με συντομία (όπως πάντοτε προσπαθώ να κάνω), ότι αυτοί σαφώς αντιλήφθηκαν ότι **τα συμπεράσματα του λογικού μας ποτέ δεν συμβαίνει να είναι απολύτως σωστά**, εφόσον αυτό θα μας έκανε αναγκαστικά αληθινούς παντογνώστες και ανθρώπους που αγκαλιάζουν τα πάντα, φέροντας μέσα μας όλη την κτίση και μένοντας πλήρως ενωμένοι με τον Δημιουργό του παντός ...».

[2] Αρχιμ. Σωφρονίου, *Ο άγιος Σιλουανός ο Αθωνίτης*, σ. 206-7.

[3] Ματθ. 7,1.

[4] Α' Κορ. 13,8.

[5] Ρωμ. 13,8.

[6] Ο Γέροντας Σωφρόνιος αναφέρεται σε αυτό το θέμα απαντώντας στο αίτημα της Μαρίας να προσευχηθεί για μια συγγενή τους. Στο γράμμα της από τις 2 Ιανουαρίου 1968 η Μαρία γράφει: «Δεν την βάπτισαν. Τώρα είναι θανάσιμα άρρωστη· έχει κληρονομική πάθηση. Περιστοιχίζεται από ανθρώπους που την αγαπούν και φροντίζουν πολύ γι' αυτήν. Αλλά εγώ θα ήθελα εσύ να την μνημονεύεις κάποτε».

[7] Ο Γέροντας Σωφρόνιος έχει υπ' όψιν του εδώ κάποιες μορφές ριζοσπαστικής θεολογίας της δεκαετίας του '60. Η βασική ιδέα της θεολογίας για τον «θάνατο του Θεού» συνίσταται στο ότι η έννοια του Θεού, όπως και ο ίδιος ο Θεός, έχασαν κάποια σημασία για τη σύγχρονη Δύση, έτσι ώστε το είναι μπορεί να εξηγηθεί και χωρίς Αυτόν. Οι υποστηρικτές του ρεύματος αυτού, θεωρώντας τους εαυτούς τους οπαδούς του Χριστού, αποπειράθηκαν να αναθεωρήσουν ριζικά τον Χριστιανισμό κατά τις αντιλήψεις της σύγχρονης εκκοσμικευμένης κοινωνίας.

[8] Στο γράμμα αυτό ο Γέροντας Σωφρόνιος πρόσθεσε: «Αυτό το γράμμα δεν το έστειλα στη Μαρία, φοβούμενος μήπως της προκαλέσει πόνο, και τότε οι σχέσεις μας γίνουν ακόμη πιο "ευαίσθητες"». Στην παραλλαγή του γράμματος που αναφέρεται πιο πάνω πρόσθεσε ο Γέροντας μερικές αλλαγές στο αρχικό κείμενο. Στο γράμμα της 2^{ης} Ιανουαρίου 1968 που προηγήθηκε, η Μαρία απαντώντας στις χριστουγεννιάτικες ευχές του Γέροντα έγραψε: «Παράδοξο πράγμα, μολονότι στα λόγια δεν υπάρχει τίποτε που θα μπορούσε να προκαλέσει τη σκέψη ότι θύμωσες μαζί μου, είχα βέβαιη τη διαίσθηση, ότι το γράμμα προς εμένα γράφθηκε χωρίς κανένα θερμό αίσθημα και, ίσως ακόμη και με αίσθημα εκνευρισμού. Παλαιότερα η διαίσθησή μου ποτέ δεν με είχε παραπλανήσει. Τώρα όμως χάρηκα που είδα ότι έσφαλα».

(Αρχιμ. Σωφρονίου, «Γράμματα στη Ρωσία», Έκδοσις Ι. Μ. Τιμίου Προδρόμου, Έσσεξ)

(Πηγή ψηφ. κειμένου: wra9.blogspot.com)